

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

V Міжнародна науково-практична
конференція

MODERN PROBLEMS OF RATIONAL
USE OF AQUATIC BIORESOURCES

V international scientific-practical conference

8-9 листопада 2023 року, Київ, Україна
November 8-9, 2023. Kyiv, Ukraine

**INSTITUTE OF FISHERIES OF THE NATIONAL ACADEMY
OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE**

**MODERN PROBLEMS OF RATIONAL
USE OF AQUATIC BIORESOURCES**

**V international scientific-practical conference,
November 8-9, 2023. Kyiv, Ukraine**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

**V Міжнародна науково-практична конференція,
8-9 листопада 2023 року, Київ, Україна**

Kyiv — 2023

УДК 639.3.03(063)

C-74

DOI: <https://doi.org/>

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : V Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2023 р. : збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2023. 216 с.

Організатор — Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України (<http://if.org.ua>).

Науково-організаційний комітет:

Грициняк Ігор Іванович, доктор с.-г. наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, директор, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА (голова);

Третяк Олександр Михайлович, доктор с.-г. наук, с.н.с., заступник директора з наукової роботи, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Матвієнко Наталія Миколаївна, доктор біол. наук, с.н.с., зав. відділу іхтіопатології, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Бузевич Ігор Юрійович, доктор біол. наук, с.н.с., зав. відділу вивчення біоресурсів водосховищ, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Гламузіна Бранко, Ph.D., Sc.D., професор кафедри аквакультури, Університет Дубровника, м. Дубровнік, ХОРВАТІЯ;

Кононенко Руслан Володимирович, кандидат вет. наук, декан факультету тваринництва та водних біоресурсів, доцент кафедри гідробіології та іхтіології, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, УКРАЇНА;

Шкуте Артурс, Ph.D., Sc.D., професор, директор Інституту екології Даугавпільського університету, м. Даугавпілс, ЛАТВІЯ;

Маренков Олег Миколайович, кандидат біол. наук, доцент, проректор з наукової роботи, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, УКРАЇНА;

Пекарік Ладіслав, Ph.D., ст. н. с., Центр рослинництва та біорізноманіття Словацької академії наук, м. Братіслава, СЛОВАЧЧИНА;

Сондак Василь Володимирович, доктор біол. наук, професор кафедри водних біоресурсів, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, УКРАЇНА;

Шекк Павло Володимирович, доктор с.-г. наук, професор кафедри водних біоресурсів та аквакультури, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, УКРАЇНА;

Кутішев Павло Сергійович, кандидат біол. наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури, Херсонський державний аграрний університет, м. Херсон, УКРАЇНА;

Зубков Олена, доктор наук, професор, чл.-кор. Академії наук Молдови, зав. лаб. гідробіології та екотоксикології Інституту зоології, м. Кишинів, МОЛДОВА;

Лобойко Юрій Васильович, доктор с.-г. наук, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури, доцент, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, м. Львів, УКРАЇНА;

Вищур Олег Іванович, доктор вет. наук, професор, зав. лаб. імунології, Інститут біології тварин НААН, м. Львів, УКРАЇНА;

Федоренко Микола Олександрович, перший заступник директора Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури», м. Київ, УКРАЇНА;

Щербак Володимир Іванович, доктор біол. наук, професор, провідний наук. співробітник відділу санітарної гідробіології та гідропаразитології, Інститут гідробіології НАН, м. Київ, УКРАЇНА;

Симон Марія Юрївна, кандидат с.-г. наук, в.о. зав. лаб. міжнародного науково-технічного співробітництва та інтелектуальної власності, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Данильчук Галина Анатоліївна, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, УКРАЇНА.

<i>S. Sidorovskiy</i> Red swamp crayfish (<i>Procambarus clarkii</i> Girard, 1852) potentially invasive species for Ukraine	<i>С. А. Сідоровський</i> Червоний болотяний рак (<i>Procambarus clarkii</i> Girard, 1852) потенційно інвазивний вид для України.....	56
<i>O. Bohatova, T. Skliar, T. Sharamok, O. Marenkov</i> Microbiota of surface water bodies of Dnipropetrovsk region	<i>О. Д. Богатова, Т. В. Скляр, Т. С. Шарамок, О. М. Маренков</i> Мікробіота поверхневих водойм Дніпропетровської області.....	60
<i>M. Burhaz, S. Bulatov, O. Korytskyi</i> Impact of hydrological changes and industrial indicators of biodiversity of the Dnister estuary in Odesa region	<i>М. І. Бургаз, С. В. Булатов, О. В. Корицький</i> Вплив гідрологічних змін та промислові показники біорізноманіття Дністровського лиману Одеської області.....	64
<i>M. Burhaz, D. Tsvihun, V. Domin</i> Impact of hydrological and hydrochemical changes on the aquatic ecosystem and biodiversity of the Shabolat estuary in Odesa region	<i>М. І. Бургаз, Д. О. Цвігун, В. В. Дьомін</i> Вплив гідролого-гідрохімічних змін на водну екосистему та біорізноманіття Шаболатського лиману Одеської області.....	67
<i>O. Soborova, M. Burhaz, O. Kudelina</i> Marketing research on the characteristics of consumer benefits on the market of fish and aquatic bioresources products	<i>О. М. Соборова, М. І. Бургаз, О. Ю. Куделіна</i> Маркетингове дослідження характеристик споживчих переваг на ринку рибної продукції та продукції водних біоресурсів.....	69
<i>T. Matviienko, R. Matviienko, D. Miliev</i> Assessment of water resources and trends of changes in the harvest of aquatic bioresources in the southern regions of Ukraine	<i>Т. І. Матвієнко, Р. С. Матвієнко, Д. Г. Мілев</i> Оцінка водних ресурсів та тенденції змін промислу водних біоресурсів в південних регіонах України.....	72
<i>M. Burhaz, O. Chykalenko, I. Shvartsman</i> Analysis of the state of aquatic biological resources and their harvest in the lower Danube River	<i>М. І. Бургаз, О. М. Чикаленко, І. Б. Шварцман</i> Аналіз стану запасів водних біоресурсів та їх промислу у пониззі річки Дунай.....	75
<i>M. Burhaz</i> Current state and prospects for the development of fisheries in the Dnister estuary	<i>М. І. Бургаз</i> Сучасний стан та перспективи розвитку рибного господарства Дністровського лиману.....	78
<i>O. Dobrianska, T. Hryhorenko, M. Koryliak, C. Yurchak</i> Hydrochemical regime of fish ponds in the Polissiya zone	<i>О. П. Добрянська, Т. В. Григоренко, М. З. Кориляк, С. В. Юрчак</i> Гідрохімічний режим рибницьких ставів зони Полісся	81

REFERENCES

1. Modern state of fish and fishery products export in Ukraine / Burhaz M. et al. // Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences. 2020. Vol. 3(1). P. 21—26. <https://doi.org/10.32718/ujvas3-1.04>.
  2. The current state of fish market in Ukraine / Burhaz M. I. et al. // Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences. 2019. Vol. 3(1). P. 6—10. <https://doi.org/10.32718/ujvas2-3.02>.
  3. Добування водних біоресурсів за регіонами. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rg/rg_u/rg_reg0417_u.htm (дата звернення : 01.11.2023).
  4. Стан рибного господарства. URL : <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення : 01.11.2023).
  5. Капустинська К. Вилов риби в Україні. 2019. URL : <https://economics.segodnya.ua/ua/economics/enews/v-ukraine-stali-lovit-bolshe-ryby-1340996.html> (дата звернення : 01.11.2023).
  6. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення : 01.11.2023).
  7. Маркетинговий аналіз ринку рибної продукції. URL : <https://www.marketing-ua.com/article/obzor-ukrainskogo-rynka-rybnyh-konservov/> (дата звернення : 01.11.2023).
  8. Стратегії розвитку галузі рибного господарства України на період до 2023 року. URL : http://kv.darg.gov.ua/_proekt_rozporjadzhennja_0_0_0_652_1.html (дата звернення : 01.11.2023).
-

УДК 556.5:639.2(477)

ОЦІНКА ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ПРОМИСЛУ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ В ПІВДЕННИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Т. І. Матвієнко, tatyana.matvienko@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Р. С. Матвієнко, matvienkoroma86@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Д. Г. Мілев, milev@i.ua, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Україна має досить густу річкову мережу, на 1 км² припадає 0,25 км річок. На її території налічується понад 72 тис. річок і струмків, загальною довжиною більше 248 тис. км. Серед них 7 великих і 83 середні річки. Основна кількість водотоків відноситься до категорії малих річок (площа водозбору — до 2000 км², довжина — до 100 км). Понад 4 тис. річок мають довжину, що перевищує 10 км, з них близько 3 тис. річок — менше 25 км, 940 — від 26 до 100 км і тільки 132 мають довжину понад 100 км. Великими річками є Дніпро, Дністер, Дунай, Південний Буг, Прип'ять, Десна, Сіверський Донець.

Річки України несуть свої води в басейни Чорного і Азовського морів (98%), а також басейн Балтійського моря (2%). Найбільша кількість річок припадає на басейни Дніпра (27,7%), Дністра (23,7%), Дунаю (26,3%), Південного Бугу (9,3%). Більшість річкових басейнів (95,9%) мають площі до 50 км², 3,5% — 50–500 км² і тільки 0,6% — більше 500 км².

На всій території України знаходиться велика кількість озер та лиманів, найбільші з них загальною сумарною площею понад 2000 км².

Зміни добування водних біоресурсів в південних регіонах України пов'язані з низкою чинників, до основних з яких відноситься антропогенне навантаження на водні об'єкти, що з кожним днем стає все сильнішим.

Вилов водних біоресурсів у внутрішніх водоймах південних областей України за 2010–2020 рр. представлений на рисунках 1–3.

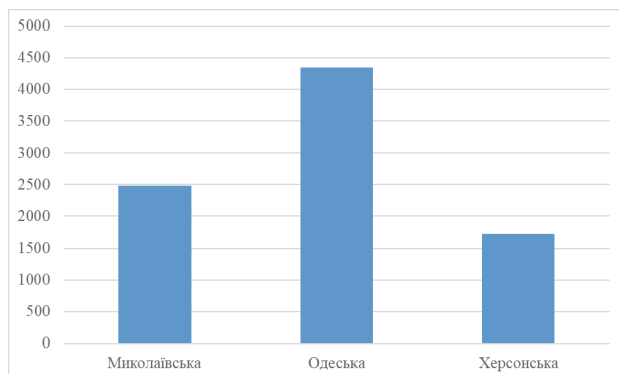

Рис. 1. Динаміка вилову гідробіонтів у внутрішніх водоймах у 2010 р.

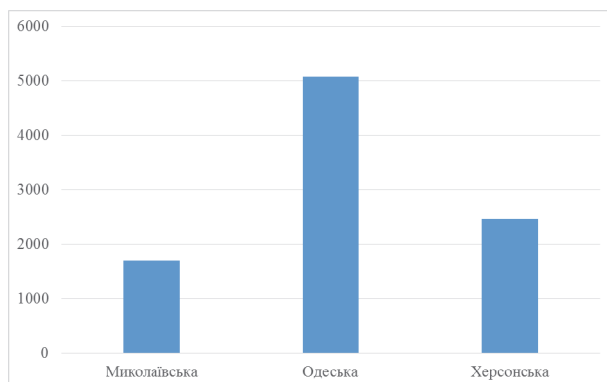

Рис. 2. Динаміка вилову гідробіонтів у внутрішніх водоймах у 2015 р.

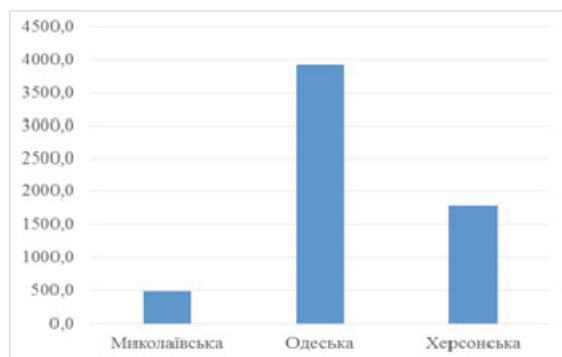

Рис. 3. Динаміка вилову гідробіонтів у внутрішніх водоймах у 2020 р.

Розглянувши вилов, можна відмітити, що максимальних значень він досягнув у період з 2010 р. по 2020 р. у Одеській області, та становив 4344 т, 5077 т та 3923,2 т у 2020, 2015 та 2020 рр. відповідно. Це пов'язано зі значною кількістю внутрішніх водних об'єктів Одеської області.

Структура уловів даного регіону у 2015 та 2020 рр. майже однакові. Домінували у вилові короп, товстолоб, карась та лящ.

У 2015 р. лідером з вилову гідробіонтів у внутрішніх водоймах була Одеська область — 4189 т за рік. Основними представниками в уловах були товстолоб — 1967 т, та карась — 1442 т, також в уловах був присутній лящ — 280 т. У Херсонській області — відповідно, карась — 790 т та товстолоб — 668 т, у Миколаївській — товстолоб — 396 т та короп — 127 т.

У 2020 р. Одеська область залишалася лідером з вилову гідробіонтів у внутрішніх водоймах — 5056,9 т за рік, але розподіл представників іхтіофауни уловів змінився. Максимальними значеннями вилучення характеризувався карась — 3059,5 т, вилов товстолоба скоротився майже в 2,5 раза і становив 894,0 т, коропа — зменшився до 241,2 т, а ляща — зріс до 320,6 т.

Улови Миколаївської та Херсонської областей також зменшились. У структурі залишились найбільш чисельними ті ж представники, але видобуток скоротився: Миколаївська обл. — товстолоб — 279,5 т, карась — 172,7 т, короп — 103,6 т. Херсонська обл. — вилов товстолоба збільшився до 708 т, вилов карася зменшився до 657 т та коропа до 156,2 т.

Слід відмітити, що в структурі уловів всіх областей даного регіону майже відсутні щука та окунь, а також малочисельними були судак та сом.

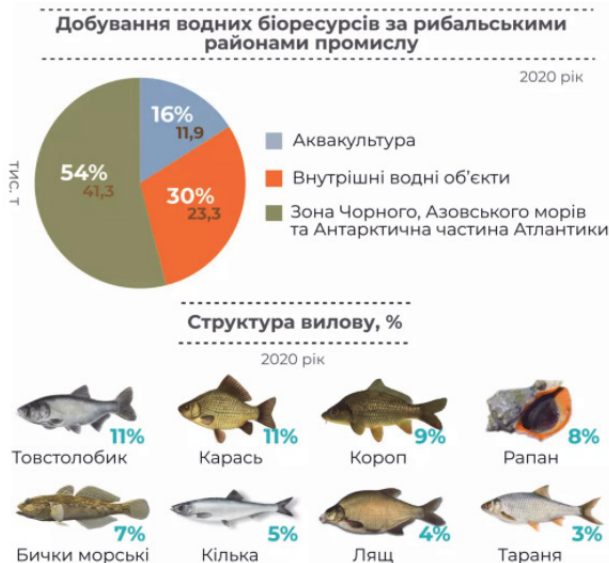

Рис. 4. Добування водних живих ресурсів у 2020 р.

Загальний видобуток риби та інших водних біоресурсів в Україні за 2020 р. скоротився на 17% — до 76,5 тис. т. З цього обсягу 63% складає риба, решта — ракоподібні, моллюски, водорості та морські трави. Україна активізувала імпорт

червоної риби.

Лева частка продукції має морське походження, про що свідчать дані аналітиків УКАБ (рис. 4). Проте найбільше виловили представників прісноводних видів іхтіофауни:

1. Товстолобик — 11%. 2. Карась — 11%. 3. Короп — 9%.

Ще 8% загального вилову склали рапани. 54% вилову отримано із зони Чорного, Азовського морів та Антарктичної частини Атлантики, 30% — із внутрішніх водойм України, а 16% — зі штучно створених водойм.

Промислове рибальство 2022 р. відбувалось в умовах часткової або повної заборони навігації на значних за площею ділянках акваторій України. При цьому промислове рибальство в Азовському та Чорному морях було фактично заблоковане, за виключенням певних ділянок у межах Миколаївської та Херсонської областей.

Незважаючи на негативні кризові економіко-екологічні явища, що спостерігаються в даний час в країні, аналіз перспектив розвитку рибогосподарського комплексу України дає підстави сподіватися на відновлення її рибогосподарської діяльності в розмірах, достатніх для задоволення харчових потреб населення в рибі і рибопродуктах, що може бути забезпечено лише за умови правильного визначення стратегічних напрямів розвитку галузі, як на рівні держави, так і регіонів. Отже, військова агресія РФ та її наслідки — руйнування інфраструктури, техніки, майна, руйнація напрацьованих виробничих і соціальних зв'язків та відносин, втрата підприємницьких зусиль та інші чинники — негативно вплинули на аквакультуру України в цілому та промислове рибальство.

ЛІТЕРАТУРА

1. The current state of fishing and extracting the living aquatic resources in the Black Sea region of Ukraine / Burgaz M. I. et al. // Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences. 2019. Vol. 2(3). P. 23—27.
-

УДК 639.2.053.7(282.243.7)

АНАЛІЗ СТАНУ ЗАПАСІВ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ ТА ЇХ ПРОМИСЛУ У ПОНИЗЗІ РІЧКИ ДУНАЙ

М. І. Бургаз, marynaburhaz@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

О. М. Чикаленко, alexchikalenko@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

І. Б. Шварцман, golodnayutka@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Іхтіофауна гідросистеми нижнього Дунаю і зв'язаних з ним заплавних водоймищ протягом останнього сторіччя знаходиться під пильною увагою багатьох дослідників. Найбільш ранні і досить повні дані, що стосуються видового складу риб дельти Дунаю, представлені в роботах Г. Антіпи [1]. Автором описано 80 видів риб із цієї частини Дунаю і заплавних румунських водоймищ. Незважаючи на

Сторінка конференції в мережі Інтернет:
<https://if.org.ua/index.php/uk/naukovi-vidannya/konf-irg/1060-2023kijiv>

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : V
Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2023 р. :
збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2023. 216 с.

Відповідальний редактор: Симон М.Ю.
Дизайн макету: Шинкар С. В., Архангельський Є. Ю.
Верстка: Архангельський Є. Ю.
Літературний редактор: Швець Т. М.
Коректор: Ковальчук Г. В.

Інститут рибного господарства НААН України,
вул. Обухівська, 135, м. Київ-164, 03164
Електронна адреса: instfishconf@gmail.com;
тел.: +38(063)115-3916 (Симон Марія Юріївна).

Підписано до друку 24.11.2023 р. Формат 70x108/16.
Друк офсетний. Наклад 500 прим. Друкарня ТОВ «ПРО ФОРМАТ», 02166, м. Київ,
вул. Кубанської України, 45 Б, оф.16, тел.: +38(044) 353-85-58
